

Erindringer fra min skoletid 1945 i Svinninge.

af

Solvejg Christensen

I forbindelse med 40 året for Danmarks befrielse den 5. maj 1945, er jeg fra Lokalhistorisk Arkiv blevet opfordret til at skrive lidt om mine erindringer fra min skoletid 1945.

Når jeg lader tankerne gå tilbage til 1945, er der så mange ting der rører sig i mit sind, for det var jo et år der- skønt ingen turde tænke den tanke- skulle blive afslutningen på 2den verdenskrig, afslutningen på den gru som diktatoren Adolf Hitler havde startet, for som det hed, at erobre det tredje rige, hvilket jo altså mislykkedes for ham.

For at beskrive noget af det der skete under krigen her i Svinninge, er det navnlig begyndelsen og afslutningen af krigen der berørte Svinninge, udover de mange restriktioner og mørklægning under krigen, samt al den gru og rædsel der blev krigens tunge skæbne udover landet.

Den 9. april husker jeg tydelig, for vi havde indkvartering af danske soldater, som drog af sted den dag om morgenen, jeg husker ikke hvor de blev sendt hen, kun at de ikke var særlig glade for deres videre skæbne.

Det var i 1945, altså i slutningen af krigen, at vi fik stiftet bekendtskab med tyskerne på nært hold i Svinninge. Der skete det, at en dag i slutningen af januar eller i begyndelsen af februar, - jeg husker ikke præcis tidspunktet da kom der 2 tyske officerer brasende ind i klasseværelset, og forlangte at komme i tale med skolens leder, for de skulle bruge skolen til militært formål, og skolen skulle rømmes indenfor et døgn, det var barske ord. Men det lykkedes trods den knappe tid at få ryddet skolen, få skaffet lokaler til undervisning, og alt gik godt med hensyn til det, men det kan ikke nægtes, at der var megen harme overfor disse tyskere fra elever og læreres side, for hvorfor skulle de komme og trampe med militærstøvler på de fine gulve, ødelægge vores skole, og hvad man ellers kunne få sagt, men det nyttede jo ikke at være vrede, for alle måtte bøje sig for den tyske overmagt, indtil kapitulatonen kom, og den kom den 5. maj 1945.

Det viste sig at være ungarske soldater der var under tysk kommando som besatte skolen og forsamlingshuset, og de var der så indtil de tyske flygtninge kom i påsken 1945, nærmere betegnet april 1945.

Jeg må lige vende tilbage til skolen, den skulle som tidligere nævnt rømmes indenfor et døgn, hvilket alle skoleelever og lærere måtte hjælpe til med, og det lykkedes ved fælles hjælp at få flyttet og installeret alt skolemateriale, det gjaldt også fra skolekøkkenet og sløjtlokalet samt biblioteket, så der var rigeligt at tage vare på.

Efter at alt flyttearbejdet var til ende, så var skolebørnenes undervisning henlagt til følgende steder i Svinninge by: kommunekontoret, missionshuset, teknisk skole, elektricitetsværket- her var der i maskinbygningens øverste etage skolestue og bibliotek og undervisning i samme lokale, samt skolekøkken.

I driftsbestyrens kælder, hos maskinforhandler Johannes Nielsen- her var der 2 stuer stillet til rådighed så skoleeleverne færdes meget omkring i byen for at gå i skole, men det gik i grunden forbavsende godt på grund af god forståelse fra alle sider.

Da de ungarske soldater forlod Svinninge i slutningen af marts måned 1945, åndede alle lettede op, man troede at nu var alting godt, men det var det nu ikke, for knap var soldaterne væk, før det vrimlede med tyske flygtninge, ca. 300 mennesker beslaglagde skole og forsamlingshus, de var mere eller mindre tvunget herop af myndighederne, man sagde de var flygtet af skræk for Russerne. Hele april måned var de under tysk myndighed.

De tyske flygtninge var kommet til Danmark med et dansk skib, og sammen med mange andre i alt var der kommet ca. 400.000 tyske flygtninge - fra Danzig, først indkvarteret på Københavnske skoler, siden sendt med tog rundt til flere byer i hele landet, hvor de beslaglagde skoler og forsamlingshuse.

De tyske flygtninge mente at have rettigheder til næsten alt, min mor har fortalt mig, at der var tit ængstelse og underlige tanker hos folk i byen og sognet for de tyske flygtninge, det var jo et blandet folkefærd, det var både fordi de følte sig knyttet til det nazistiske parti fra toppen, til børn, kvinder og gamle mænd, og de troede vi var deres venner og skulle være glade fordi de var kommet herop.

Min far der var sønderjyde og havde været tysk soldat under 1ste verdenskrig kendte jo lidt til tysk mentalitet, og snakkede med nogle af dem der også kom ud til mit hjem og bad om kartofler og halm og andre ting, - halmen var til at sove i, da man ikke havde andet sengeleje.

Da krigen sluttede den 4. maj om aftenen ifølge budskabet fra B.B.C. London - stod hele den flok tyske flygtninge uden beskyttelse deres øverste ledelse Tyskland, var jo sat fra magten, og det blev da Modstandsfolk - de danske frihedskæmper - her fra Svinninge der fik ledelsen, og alle de mange mennesker måtte nu holde sig indenfor skolen og forsamlingshusets grunde, nu måtte de ikke selv gå i byen og foretage indkøb mere, det kunne måske være strengt nok for dem. Min far har været med den danske officer der havde lederstillingen, inde og gå omkring i lokalerne hos de tyske flygtninge, det var et ynkeligt syn der mødte ham.

Senere var det Civilforsvaret der overtog vagten ved skolen og forsamlingshuset, indtil flygtningene efterhånden samledes i store lejre, for senere at rejse hjem til Tyskland igen. Mor har fortalt mig, at den 4. maj om aftenen var vi, som vi så tit var det under krigen, samlede for at høre udsendelsen i radioen fra B.B.C. i London, og klokken 20:30 kom budskabet: "De tyske tropper har overgivet sig i Danmark, Holland, Belgien og flere andre lande Vi havde fra forskellig godt underrettet side fået at vide, at det vilde ske, Adolf Hitler var jo død, og alt tydede på Undergang.

Mørklægningsgardinerne blev revet ned, lysene blev tændte hvor vi kom frem, en ekstra kop kaffe fik; vi, og nu blev der glæde og befrielse i sindene.

Engang i de tidlige morgentimer blev min far indkaldt til vagttjeneste, han var med i modstandsbevægelsen det var jo modstandsfolk der fik den første vagt-tjeneste den 5 maj, samme morgen ringede alle Danmarks kirkeklokker freden ind, og der blev kaldt til gudstjeneste i kirkerne, det var mindegudstjeneste for de faldne soldater, unge mænd og gifte mænd i deres bedste alder der havde sat deres liv til i kampen mod tyskerne.

Den danske radio var nu igen overtaget af dansk ledelse, og den første sang der lød: var. Bladet i bogen sig vender.

Jeg vil slutte med et vers fra denne sang, og med et ønske om, at vi aldrig mere skal opleve; en 9. april som i 1940.

Der er jo sikkert mange der husker mere end mig, men alt kan ikke komme med, jeg har fortalt det jeg har haft i erindring fra 1945.

Bladet som Herren det ville, (Grundtvig 1853)
vendte sig tit,
når det gik Danemark ilde,
vendte sig blidt.

Med tak for optagelsen.